Qorti tal-Appell Kriminali

Onor. Imhallef Dr. Edwina Grima LL.D.

Appell Numru: 217/2019

Il-Pulizija

vs

Gemma Debono

Bint Nazzareno u Antonia nee' Zerafa, imwielda fil-25 ta' Lulju 1951, detentrici tal-karta ta' l-identita' numru 30351(M)

Illum 06 ta' Jannar 2021,

Il-Qorti,

Rat l-akkuzi dedotti kontra l-appellanti Gemma Debono akkuzata quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) talli f' 01.09.2018 u 02.11.2018 gewwa garaxx 320 u residenza 322 Triq l-Imdina, Hal Qormi:

> Minghajr il-hsieb li tisraq jew li taghmel hsara kontra l-ligi, izda biss biex tezercita jedd li tippretendi li ghandha, gieghlet bl-awtorita' taghha nnifsha, lil xi hadd ihallas dejn, jew jesegwixxi obbligazzjoni, tkun li tkun, jew fixklet lil Justin Debono fil-pussess ta' hwejjgu, jew b'xi mod iehor, kontra l-ligi, indahlet fi hwejjeg ta' haddiehor.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) tal-10 ta' Lulju 2019 fejn il-Qorti wara li rat l-Artikolu 85 tal-Kap. 9 tal-Ligijiet ta' Malta, sabet lill-imputata Gemma Debono hatja ta'l-imputazzjoni dedotta fil-konfront taghha limitatament fis-sens illi sabitha hatja li minghajr hsieb li tisraq jew li taghmel hsara kontra l-ligi izda biss biex tezercita dritt li tippretendi li ghandha, fixklet lil Justin Debono fil-pussess ta' hwejjgu ghal dak li ghandu x'jaqsam mal-garaxx 320, Triq l-Imdina Hal Qormi. Ikkundannat lil Gemma Debono ghal hlas ta' multa ta' €200 (mitejn Ewro) u lliberatha minn kull htija ghal dak li jrrigwarda l-fond bin-numru ta' residenza 322, Triq l-Imdina Hal Qormi. Inoltre ai termini tal-artikolu 377(3) tal-Kodici Kriminali ordnat lill-imputata Gemma Debono tghaddi cwievet tal-bieb tal-garaxx bin-numru 320 Triq l-Imdina, Hal Qormi biex b'hekk Justin Debono jkollu jerga' access ghal dan il-garaxx bin-numru 320 Triq l-Imdina Hal Qormi u dan fi zmien tlett ijiem taht ammenda ta' ghaxar ewro (€10) kuljum ghal kull gurnata ta' ritard.

Rat ir-rikors tal-appellanti Gemma Debono minnha pprezentat fil-25 ta' Lulju 2019 fejn talbet lil din il-Qorti tikkonferma s-sentenza appellata in kwantu lliberatha riferibbilment ghar-residenza 322, Triq l-Imdina Hal Qormi, filwaqt li thassar, tirrevoka s-sentenza in kwantu sabet htija riferibbilment ghall-garaxx 320, Triq l-Imdina, Hal Qormi u konsegwentement tillibera lill-appellanti minn kull htija.

Rat l-aggravji tal-appellanti.

Rat d-dokumenti esebieti u l-atti kollha tal-kawza.

Semghet it-trattazzjoni tal-partijiet.

Rat il-fedina penali aggornata tal-appellanti ezebita mill-prosekuzjoni fuq ordni tal-Qorti.

Ikkunsidrat,

Illi fl-uniku lment minnha ventilat l-appellanti tishaq illi mill-provi akkwiziti l-elementi tar-reat ta' *raggion fattasi* ma jirrizultawx ippruvati billi l-pussess kontinwu u interrott tal-garaxx li jifforma parti integrali mir-residenza taghha kien f'idejha u mhux f'idejn il-parti leza u dan ghaliex hija tgawdi jedd ta' uzu u abitazzjoni fuq l-istess imholli lillha permezz ta' pre-legat mill-ġenituri taghha, illum defunti. Kwindi il-jedd taghha mhuwiex wiehed pretiz izda wiehed ippruvat u skont il-ligi, u kwindi l-parti leza ma ghandu l-ebda jedd fuq l-istess. Tishaq ukoll illi l-element formali huwa nieqes ghaliex hija biddlet is-serratura tar-residenza u tal-garaxx fuq struzzjonijiet tal-pulizija u dan wara li giet derubata f'zewg okkazzjonijiet.

Illi ghad kienu d-drabi li l-gurisprudenza taghna ghamlet esposizzjoni tal-elementi legali mehtiega sabiex jisussisiti r-reat tal-hekk imsejjah "*raggion fattasi*." Illi l-Ewwel Qorti ghamlet esposizzjoni erduita ta' dawn l-elementi u li din il-Qorti a skans ta' repetizzjoni taghmilhom taghha.

Illi l-ewwel u qabel kollox sabiex jissussisti r-reat irid jkun hemm dak l-att spoljattiv li permezz tieghu l-awtur tieghu jfixkel jew jiddisturba l-uzu, tgawdija jew pussess tal-parti leza u allura icaqlaq l-*istatus quo* u dan billi jippretendi li ghandu xi jedd skont il-ligi. Infatti din il-Qorti kif diversament ippresjeduta fl-appell fl-ismijiet Il-Pulizija vs Joseph Bongailas[1], hekk stqarret:

> **L-Artikolu 85 tal-Kodici Kriminali li jittratta dwar ir-ragion fattasi, bl-ewwel rekwizit tieghu, kjarament iqis bhal agir kriminali kull att ta' xi hadd li jfixkel lil xi haddiehor fil-pussess ta' xi haga li qed igawdi. L-imsemmi artikolu, ghalhekk, jittutela l-pussess tal-haga u mhux necessarjament ukoll**

---

[1] Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri, ippreseduta mill-Imħallef Patrick Vella u datata 22.10.2001.

il-propjeta' taghha. Il-kelma pussess, ghalhekk, tinkludi l-uzu jew dgawdija ta' dik il-haga.

Li hu importanti, ai fini ta' l-Artikolu 85 tal-Kap. 9, dejjem riferibbilment ghall-ewwel element kostituttiv tieghu huwa jekk effettivament sa dik in-nhar li sar dan l-allegat att ta'spoll mill-appellant, kellhomx il-kwerelanti l-pussess, ossija l-uzu u/jew id-dgawdija tal-fond in kwistjoni.

Dan ghaliex[2]:

'id-dispozizzjoni tal-ligi li tikkontempla r-reat ta' raggion fattasi hija ntiza biex il-privat li jippretendi xi drittijiet ma jissostitwix l-azzjoni tieghu ghal dak tat-tribunal meta jista' jirrikorri lejhom. Hi gusta jew le l-pretensjoni tieghu, hu ma jistax minn rajh jezercita dawk id-drittijiet li hu jippretendi li ghandu'.

Issa l-kontestazzjoni ewlenija li qed tigi ventilata mill-appellanti tistrieh fuq il-fatt illi l-garaxx ghalkemm huwa indikat b'numru separat bhala 320, Triq l-Imdina Hal Qormi, ghad-differenza ta' dak tar-residenza indikat bhala numru 322 fl-istess triq, jifforma parti integrali mill-imsemmija residenza u allura il-jedd ta'l-uzu u abitazzjoni li hija tgawdi jestendi ukoll ghall-istess, b'dan ghalhekk illi l-parti leza ma jistax ifixkilha fit-tgawdija ta'l-istess ghalkemm huwa wiehed mill-ko-propjetarji.

Illi mill-fatti probatorji jirrizulta bla dubbju ta' xejn u bl-aktar mod oggettiv, konkret u fattwali li l-garaxx de quo jifforma parti integrali mid-dar bin-numru 322 Triq l-Imdina, Hal Qormi mhux minhabba xi intervent sussegwenti imma ezatt kif koncepit fil-kostruzzjoni originali tieghu mill-awtur tal-ko-litigandi. Il-bieb tieghu inghata numru differenti mid-dar mill-awtoritajiet u mhux ghaliex dan huwa xi fond distint u separat. Dan stabbilit, madanakollu, din il-Qorti fil-kompetenza taghha ta' indoli penali ma ghandhiex setgha tistharreg kwistjonijiet ta' natura

[2] Qorti ta' l-Appelli Kriminali fl-ismijiet il-Pulizija vs John Dimech deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri, ippreseduta mill-Imħallef William Harding u datata l-24 ta' Ġunju 1961.

civili, u cioe' jekk il-jedd ta' uzu u abitazzjoni jestendiex ghal garaxx ukoll, izda biss ghandha tistharreg jekk l-elementi li johorgu mir-reat mahsub fl-artikolu 85 jissussistux u kwindi jekk kienx jezisti xi stat ta' fatt li unilateralment gie imfixkel mill-appellanti, indipendentement mill-estensjoni tal-jedd ta' uzu u abitazzjoni li hija tgawdi.

Illi mix-xiehda tal-parti leza Justin Debono jirrizulta illi ghalkemm huwa ma juzax l-ambjenti fejn l-appellanti tirrisjedi u cioe' d-dar tal-abitazzjoni bin-numru 322, madanakollu jishaq illi huwa baqa' jaghmel uzu kontinwu tal-garaxx b'dan illi kien izomm hemmhekk it-trukkijiet u l-ghodda li huwa juza ghax-xoghol tieghu. Tishaq l-appellanti, izda, fix-xiehda taghha illi huha Justin Debono ma baqax jaghmel uzu mill-garaxx ghax-xoghol tieghu meta hareg bil-pensjoni. Tghid illi fil-garaxx hemm biss imbarazz u trukk appartenenti lil huwa l-iehor u mhux lil parti leza u li l-uniku haga li tinsab fil-garaxx appartenenti lil parti leza huwa bieb ta' barra antik tad-dar tieghu li hallieh f'dan il-garaxx meta ghamel wiehed gdid. Jirrizulta madanakollu *ex admissis* minn dak li tixhed l-appellanti illi hutha s-subien biss, inkluz allura il-parti leza, minn dejjem kellhom cavetta ghal garaxx sa minn meta dan kien inbena u hi kienet taghtihom access liberu ghall-istess. Waqqfet taghmel dan meta giet derubata ghal darba darbtejn u ghalhekk biddlet is-serratura kemm tad-dar ta' residenza kif ukoll tal-garaxx peress illi dan jinfed mad-dar u jifforma parti integrali mill-istess. Meta ghamlet dan, madanakollu hija ma ghaddietx kopja ta' din ic-cavetta lil parti leza u iddecidiet minn jeddha illi tikkoncedi l-access biss bi pjacir taghha. Illi

> **L-Artikolu 85 huwa intiz biex dak li jkun ma jiehux il-ligi b'idejh, u ghalhekk l-iskop wara din id-disposizzjoni – bhad-disposizzjonijiet fil-kamp civili dwar l-*actio spolii* – huwa li tipprotegi l-*istatus quo*[3].**

---

[3] Il-Pulizija vs Jane Scicluna App.Inf. 09/02/2010

Issa immaterjalment mill-jeddijiet ta' natura civili li tgawdi l-appellanti fuq din il-proprjeta, jirrizulta inkonfutabbilment illi l-parti leza sa minn meta gie mibni l-fond kellu cavvetta tal-garaxx tant illi qabel ma rtira kien juza l-istess fix-xoghol tieghu u llum ghalkemm irtirat ghad ghandu oggetti mahzuna hemm gew u wkoll ghandu fil-pussess tieghu, kif kellu minn dejjem, c-cavetta ghal dan il-garaxx, sabiex sal-jum meta l-appellanti biddlet is-serratura tal-istess huwa kellu access liberu ghalih. Dan ifisser illi l-appellanti unilaterlament biddlet dan l-*istatus quo*. Issa huwa inutli ghaliha li tghid li dan ghamlitu ghaliex giet misruqa f'iktar minn okkazzjoni wahda u dan ghaliex ghalkemm kellha kull jedd tbiddel din is-serratura, madanakollu kellha tara li terga' tghaddi kopja tac-cavetta lil huha biex b'hekk l-istat ta' fatt pre-ezistenti ghal dawn l-avvenimenti ma jigix mibdul. Huwa dan li jfittex li jhares l-legislatur meta fassal ir-reat tal-hekk imsejjah *raggion fattasi* u mhux li jissalvagwardja xi jeddijiet ta' tgawdija jew inkella ta' proprjeta. Dawn ghandhom jigu determinati fil-fora civili u mhux quddiem din il-Qorti.

Ghal dawn il-motivi l-Qorti taqta' u tiddeciedi billi tichad l-appell, tikkonferma s-sentenza appellata b'dan illi id-drittijiet civili appartenenti lil partijiet jibqghu impregudikati b'din id-decizjoni. Iz-zmien ndikat mill-Ewwel Qorti fit-termini tal-artikoli 377(3) tal-Kodici Kriminali ghandu jibda jiddekorri mil-lum.

(ft) Imhallef

Vera Kopja

Joyce Agius
Deputat Registratur